



Generalitat de Catalunya

VIOLENCIES SEXUALS EN INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA

Un marc de consens des d'on comprendre i abordar les violències sexuals comeses per part de nens i nois menors de 14 anys

PROPOSTES DE GOVERN PER COMBATRE

LA VIOLÈNCIA SEXUAL EN INFANTS

I ADOLESCENTS

14/12/2023

PROPOSTES DEL GOVERN

Davant de les agressions sexuals greus contra menors perpetrades per nois menors d'edat, molts dels quals de 13 anys o menys, entre l'estiu de 2022 i el de 2023, i l'alarma social que aquests fets van produir, el Govern de la Generalitat de Catalunya va constituir per Acord de Govern un Grup de persones expertes a qui se'ls va encarregar un informe per comprendre l'abast i les causes d'aquestes agressions.

Paral·lelament des dels diferents departaments de la Generalitat s'ha fet un treball conjunt per recollir les accions que ja s'estaven fent i també dissenyar noves accions en relació a la prevenció, l'atenció i la reparació de les violències sexuals en infància i adolescència. Els departaments que han treballat aquests propostes han estat el Departament de Drets Socials, el Departament d'Igualtat i Feminismes, el Departament d'Educació, el Departament d'Interior, el Departament de Salut i el Departament de Justícia, Drets i Memòria.

L'objectiu de la proposta és impulsar i reforçar accions de **prevenció, atendre i reparar el dany a les víctimes i treballar amb els agressors menors i les seves famílies** per assumir també les seves **responsabilitats**.

ACCIONS D'ATENCIÓ I REPARACIÓ

Revisió, reforç i desplegament territorial del Servei d'Atenció a Menors Inimputables

L'any 2024 es farà una revisió i un reforç del servei amb un desplegament territorial amb l'ajuda d'entitats socials especialitzades en el treball amb menors agressors. Posant en marxa un programa formatiu d'educació sexual i educació en igualtat pels agressors menors i les seves famílies i fent especial èmfasi en les accions sobre responsabilitat, restauració i reparació del dany comès a les víctimes per part dels menors inimputables i les seves famílies amb un pla individualitzat per cada agressor i el seu entorn familiar. En el cas que no es complexi es prendran mesures sobre la tutela dels menors agressors.

L'impulsa el Departament de Drets Socials.

Desplegament de l'Estratègia Barnahus d'atenció a les víctimes d'agressions sexuals menors d'edat

L'any 2020 es va posar en marxa com a prova pilot la Barnahus de Tarragona amb molt bons resultats. Actualment ja s'estan desplegant arreu del país 12 Barnahus més per atendre de forma integral les víctimes d'agressions sexuals menors d'edat. En aquests serveis tots els professionals que intervenen (pediatres, psicòlegs, mestres, treballadors socials, fiscals, mossos...) es traslladen al servei i treballen de forma coordinada per prevenir la revictimització de l'infant o adolescent que ha patit l'agressió sexual.

Coordinat pel Departament de Drets Socials. Amb la participació del Departament de Justícia, Drets i Memòria, el Departament d'Interior, el Departament de Salut, el Departament d'Educació i el Departament d'Igualtat i Feminismes.

Atenció i reparació a les víctimes a través de la xarxa especialitzada d'atenció a les violències masclistes i les violències LGTBIfòbiques en el territori

A través dels diferents serveis i oficines desplegades arreu del país, s'ofereix informació, assessorament, acompanyament i atenció a les dones i els seus fills i filles que han patit o estan patint violència masclista així com a totes les persones que pateixin, hagin patit o estiguin en risc de discriminació o violència per orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere. Hi entren serveis com el SIAD (Servei d'informació i atenció a les dones), el SIE (Servei d'intervenció especialitzada), el SIC (Servei d'intervenció en crisis) i els SAI (Xarxa de

Serveis d'Atenció Integral LGBTI de Catalunya).

L'impulsa el Departament d'Igualtat i Feminismes en coordinació amb el Departament de Salut.

Ajuts i indemnitzacions a víctimes de violències masclistes

Indemnitzacions de caire econòmic, gratuïtat de la matrícula universitària... S'ha fet un esforç per incrementar i facilitar els tràmits de diferents ajuts i indemnitzacions per les víctimes de violències masclistes i els seus fills i filles així com la seva comptabilitat amb el cobrament de la Renda Garantida de Ciutadania. Per primera vegada es reconeix el dret de la mare a ser indemnitzada per l'assassinat del seu fill o filla.

L'impulsa el Departament d'Igualtat i Feminismes.

Reforç de l'atenció policial especialitzada en casos de violència sobre menors d'edat especialment vulnerables

per part de la Unitat de Menors a l'Àrea Metropolitana de Barcelona i adequació del dimensionament del grup específic d'investigació per donar resposta a l'increment de casos observats.

L'impulsa el Departament d'Interior.

Creació de l'Àrea Central de Violències Sexuals

Aquesta nova àrea és una reforma i expansió del model de lluita contra les violències sexuals iniciat l'any 2020 amb la posada en marxa de la Unitat central d'Agressions Sexuals i la creació del Gabinet de violències sexuals. L'Àrea Central de Violències Sexuals lidera un model d'abordatge que fusiona la protecció de la víctima i el control dels agressors sexuals.

L'impulsa el Departament d'Interior.

Justícia restaurativa adreçada a adolescents i joves i les seves víctimes investigats o sentenciats per delictes contra la llibertat sexual

Aquesta intervenció s'emmarca en el Programa de Mediació i Reparació a la Víctima que s'ofereix de forma alternativa al procediment judicial als joves investigats per fets contra la llibertat sexual en els casos més lleus que la Fiscalia ho permet. Aquestes intervencions restauratives pretenen contribuir a la reparació i recuperació de les víctimes i a la responsabilització dels victimaris a través de l'abordatge conjunt de les conseqüències que ha tingut el fet delictiu, tenint en compte les necessitats de totes les parts.

L'impulsa el Departament de Justícia.

ACCIONS DE PREVENCIÓ I RECERCA

Creació d'un nou model d'educació sexual integral per implementar als centres educatius

Aquest nou model es definirà de forma consensuada amb la comunitat educativa en especial així com amb les entitats feministes per concretar-ho a nivell de sabers en cadascuna de les etapes i de les metodologies i agents que han d'intervenir. El disseny es farà en el curs 2023-2024 per implementar en el curs 2024-2025.

Coordinat pel Departament d'Igualtat i Feminismes i el Departament d'Educació. Amb el suport del Departament d'Interior, el Departament de Salut, el Departament de Drets Socials i el Departament de Justícia, Drets i Memòria.

Incorporació del vector transversal de coeducació i perspectiva de gènere –on s'inclou l'educació sexual– als currículums de l'educació infantil i l'educació bàsica

Els últims decrets curriculars incorporen la coeducació i la perspectiva de gènere com un aspecte transversal. Això significa que els centres educatius i tots els docents –siguin de l'especialitat que siguin– l'han d'incorporar a les seves matèries. Es tracta d'un vector que ja s'ha començat a desplegar i se'n ha fet formació per incorporar-ho.

L'impulsa el Departament d'Educació.

Pla de les Escoles Lliure de Violència

Ja s'està implementant i es preveu fer formació pels docents i campanyes de difusió dirigides a l'alumnat en el primer trimestre del 2024. Consisteix en la implementació de les USAV (Unitat de Suport a l'Alumnat en Situació de Violència), unitats formades per un equip de professionals que acull la comunicació, la revelació o el malestar, gestiona el cas de violència i en coordina l'abordatge, tot seguint els protocols establerts, amb referents específics a la inspecció i a serveis territorials. Això implica també la unificació de protocols d'actuació davant qualsevol tipus de violència en la infància en l'àmbit educatiu. Igualment es preveu la incorporació d'un/a docent de coordinació de coeducació, convivència i benestar a tots els centres de primària i secundària.

L'impulsa el Departament d'Educació conjuntament amb el Departament d'Igualtat i Feminismes.

Enquesta de convivència escolar i seguretat

La primera s'ha fet entre els anys 2021 i 2022 i es preveu fer-ne una segona entre els anys 2026 i 2027 un cop analitzats els resultats de la primera enquesta. Mitjançant qüestionaris electrònics s'ha arribat a una mostra de 10.140 alumnes del cicle superior de primària, ESO i estudis secundaris postobligatoris. Els grans blocs de l'enquesta són: dades sociodemogràfiques, clima escolar, hàbits i valors, victimització, actituds i comportaments, consum de tabac, alcohol i drogues i impacte de la Covid-19.

L'impulsen el Departament d'Educació i el Departament d'Interior.

Pla de Prevenció de les Violències Masclistes

Incorpora 222 mesures com per exemple la "Xarxa lila de país", programa de creació de materials de violències en l'espai digital o creació de delegats de protecció en l'esport. Aquest Pla es va presentar el 25 de novembre del 2023 i s'implementarà durant l'any 2024.

L'impulsa el Departament d'Igualtat i Feminismes.

Servei d'Intervenció Especialitzada en violències digitals

El servei generarà continguts de prevenció i detecció de les violències digitals, realitzarà formació a professionals, recerca i actualització. També donarà suport a l'atenció a la xarxa professional i atenció directa en casos específics.

L'impulsa el Departament d'Igualtat i Feminismes.

Protocol de seguretat contra les violències sexuals en entorns d'oci

Té com a objectiu prevenir atacs contra la llibertat i indemnitat sexuals de les persones i donar-hi la millor resposta. La seva principal novetat és que estableix criteris interpretatius i operatius per l'actuació dels professionals de la seguretat en cas d'assajament sexual no previst en el Codi Penal però que es considera infracció administrativa. El Protocol és un punt de partida per a la coordinació de les diferents forces i cossos de seguretat que operen a Catalunya. Actualment, aquest protocol està en fase de revisió i actualització.

L'impulsa el Departament d'Interior.

Estudi sobre el perfil dels menors d'edat com a autors de delictes de violència sexual

S'inicia a partir dels casos d'agressions sexuals per part de menors d'edat que van tenir lloc a Badalona. Els objectius són realitzar una radiografia de la problemàtica (freqüència dels casos, evolució, casuístiques), determinar si és un fenomen que passa a altres indrets, conèixer si hi ha diferències amb els autors majors d'edat, si els canvis en la normativa penal poden haver condicionat l'evolució dels fets coneguts i fer algunes reflexions sobre el tractament d'aquests casos als mitjans de comunicació.

L'impulsa el Departament d'Interior.

Enquesta sobre violències sexuals a Catalunya 2019 i 2024

Es va realitzar a l'any 2019, entrevistant a un total de 10.015 dones de 16 anys i més residents a Catalunya. L'objectiu de l'enquesta és fer una estimació de la prevalença de les violències sexuals que pateixen les dones a Catalunya, així com obtenir informació sobre les conseqüències sobre les dones, l'índex de denúncia, el tipus d'agressors, els serveis utilitzats i altra informació relacionada, així com detectar-ne la xifra negra i aportar coneixement per lluitar contra aquesta gravíssima problemàtica social.

L'impulsa el Departament d'Interior.

Campanya sobre violències masclistes digitals especialment per joves

Actualment s'estan elaborant materials de prevenció adreçats a potencials agressors, possibles víctimes i també a les famílies i entorn. Es farà especial èmfasi en les violències sexuals que es donen en l'àmbit digital.

L'impulsa el Departament d'Interior.

Estudi jurídic sobre la protecció dels infants i adolescents en l'accés a continguts digitals pornogràfics

Estudi en procés d'elaboració sobre quina és la normativa europea, i els canvis que s'han produït que permetin posar en marxa mecanismes per limitar el fàcil accés dels menors d'edat als continguts digitals pornogràfics. L'any 2024 es presentarà l'estudi en el marc d'una jornada per debatre i proposar diferents mesures per la protecció dels infants i adolescents en l'accés als continguts digitals pornogràfics.

L'impulsa el Departament de Drets Socials.

Elaboració d'un protocol per establir bones pràctiques periodístiques en el tractament de les agressions sexuals en menors

Aquest protocol ha de permetre fer un tractament de les notícies de forma responsable que no generin estereotips i etiquetes, que fomentin la cohesió social i contribueixin a la comprensió i prevenció d'aquesta problemàtica. Aquest protocol es treballarà durant el 2024 amb el Col·legi de Periodistes, el Consell Audiovisual de Catalunya i altres entitats periodístiques.

L'impulsa el Departament de Drets Socials.

Programa formatiu d'educació sexual i educació en igualtat adreçat a adolescents i joves sentenciats per delictes contra la llibertat sexual

Aquesta mesura neix de l'imperatiu legal de la Llei Orgànica 10/2022 de garantia integral de la llibertat sexual. Els menors d'edat i joves que han comès delictes d'agressió sexual tenen una mesura judicial accessòria consistent en fer un Programa formatiu d'educació sexual i d'educació en igualtat. Aquesta mesura pretén la conscienciació i sensibilització de menors d'edat i joves

en relació a l'exercici de la violència sexual per afavorir la reinserció i prevenir la reincidència. Actualment està en fase de disseny, formació i implementació del programa.

L'impulsa el Departament de Justícia

Creació d'un grup de treball Interdepartamental

Fomentarà la coordinació de les actuacions, millorarà del circuit de la informació i els protocols d'actuació, etc. i construirà una base de dades comuna sobre violències sexuals en la infància i l'adolescència. Aquest grup ha de permetre atendre de forma ràpida, eficaç i coordinada els elements que intervenen quan es produeixen aquestes agressions. Les actuacions estaran alineades amb el "Model d'abordatge de les violències sexuals" impulsat pel Departament d'Igualtat i Feminismes i es constituirà a inicis de l'any 2024.

Coordinat pel Departament de Drets Socials. Amb la participació del Departament d'Igualtat i Feminismes, el Departament d'Educació, el Departament d'Interior, el Departament de Salut i el Departament de Justícia, Drets i Memòria.

